

Hilde Haraldsen Sveen
soprano

Gro Sandvik
flute

Turid Bakke Braut
piano

I Bergen var Sverre Jordan (1889–1972) et trekk i bybildet; en lett, stuttvokst skikkelse som hastet av sted, flat i hatten, kvikk i gamasjene. Som komponist var han påvirket av bysbarnet Grieg, men også av Sibelius, Rakhmaninov og Puccini. Likevel har Sverre Jordans toneverden sin selvstendige karakter og sin egen klangfarge, og hans klaverstykker og sanger fant derfor gjenklang hos et stort antall musikere i Norge såvel som på kontinentet. De tre utøverne på denne CD-en har valgt verker som viser vesentlige sider av Sverre Jordans rike produksjon innenfor kammermusikk, klavermusikk og romanser.

Sverre Jordan (1889–1972) was part of Bergen's cityscape: a short, slight, scurrying figure with a flat hat and rapid spats. His compositions are clearly inspired by his fellow native of Bergen, Edvard Grieg, but also by Sibelius, Rakhmaninov and Puccini. Even so, Sverre Jordan's tonal world has an independent character and its own sound, and consequently his piano pieces and songs found resonance with many musicians in Norway and elsewhere in Europe in his time. The three performers on this CD have chosen works that illustrate essential facets of Sverre Jordan's rich production of chamber music, piano music and lyrical romantic songs.

romanza

musikk av **SVERRE JORDAN**

5.1 surround + STEREO

EAN13: 7041888514626

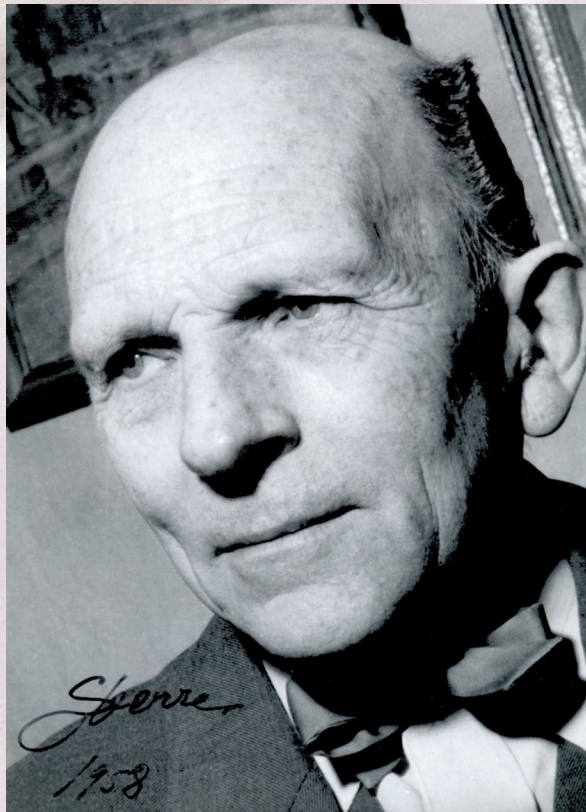
2L-065-SACD made in Norway 20©10 Lindberg Lyd AS

2L 65

01	Romance op.6 nr.2	02:48
02	Syng mine strengjer op.41 nr.3	01:30
03	Isblomar op.27 nr.1	02:17
04	Elegie	02:21
05	Capriccio	03:36
06	Mazurka	02:18
07	Vårvisa op.21 nr.4	01:30
08	Nu är stunden rikast op.21	02:10
09	Tårar op.41 nr.2	01:46
10	Barnet sover op.54	02:22
11–12	Moments musicaux op.12	
	Une scene de Watteau	02:53
	Aquarell	03:43
13–15	Sonatine for fløyte og klaver op.61	
	I. Allegro moderato	04:25
	II. Andante espressivo – Romanza	02:56
	III. Allegretto scherzando – Rondino	04:09
16	Hører du! op.11 nr.4	01:45
17	Grotesque op.3 nr.2	05:54
18	Og se hun op.2 nr.5	01:19
19–21	3 stykker for klaver op.29	
	Humoreske	01:48
	Kveldsstemning	02:41
	En gla' trall	02:42
22	Bekken op.18 nr.6	00:53
23	Søvnen op.18 nr.5	02:28
24	Dronning Bertillas vuggevis op.18 nr.4	02:45

Total: 63:14

SVERRE JORDAN

I Bergen var han et trekk i bybildet; en lett, stuttvokst skikkelse som hastet av sted, flat i hatten, kvikk i gamasjene. Hans apparisjon tiltalte karikaturtegnerne, spesielt Audun Hetland innførte Sverre Jordan i sitt faste galleri av bergenske kulturpersonligheter. Frisyren bar bud om flid og orden. Lyse lokker samlet seg i kokette krøller over ørene, sirlig strøket bakover til sammenrullede tvillinger bak i nakken.

Sverre Jordan kom til verden 25. mai 1889, og vokste opp i et tradisjonsrikt bergensk kjøpmannsmiljø. Unge Sverre ble da også påsatt som forretningsmann, han tok eksamen ved Bergens Handelsgymnasium og slet buksebaken blank hos Vestlandske Petroleumskompani, opptatt med å selge oljeprodukter. Snart ble trangen til fru Musica sterkere enn lysten til å følge Merkur. Selv en streng far kunne ikke lukke øynene for sønnens mistrivsel på kontorkrakken og lot ham følge sin lyst og sine evner. Kanskje fikk komponisten likevel bruk for sin merkantile lærdom, han var bestandig et punktlig menneske med orden i avtaleboken.

Sitt første verk laget han 17 år gammel, en liten sang med tittelen *Nat*, senere trykt i opus 2, utgitt av Wilhelm Hansen. Sangen ble et bevis for at han hadde noe å fare med i tonekunsten. Året etter slet

han seg løs fra det hjemlige Bergen og dro til Berlin med de beste anbefalinger fra Martin Knutzen. Periodens norske klaverbegavelse åpnet Jordans vei til studier med noen av metropolens fremste pedagoger. Kunstlivet blomstret i Europas desiderte kulturhovedstad. Den unge nordmannen møtte nytt og gammelt med vidåpne sanser. Han så og hørte tidens legender som Sarasate, Ysaÿe, Bruch og Sjaljapin. Bayreuth og festspillene der opplevde han mens Cosima Wagner ennå levde. Hans talent ble lagt merke til. Og med sin sjarmerende personlighet og sitt lyse sinn evnet han å skaffe seg gode forbindelser og venner.

Betydning fikk det også at tyske musikkforleggere med omfattende distribusjonsnett fattet interesse for hans klaverstykker og sanger. De var vel tilpasset den menneskelige stemme og oftest takknemlige å synge. De fant gjenklang hos et stort antall nordiske og tyske artister. Mens Sverre Jordan ennå var musikkstudent i Berlin hadde et kvart hundre vokal-kunstnere, noen i den europeiske eliten, satt hans sanger på sitt repertoar. Dette ble virkningsfulle numre, stadig forlangt da capo av et entusiastisk publikum. I løpet av få år sto navnet på konsertprogrammene i København, Helsingfors, Berlin, Dresden, Hamburg, Weimar, Stuttgart, Utrecht,

Haag, Rotterdam, Roma, Firenze, Zagreb og Washington.

Framstående sangere som Borghild Langaard og Cally Monrad, Bjørn Talén og Ellen Gulbranson samarbeidet med Jordan mens han ennå hadde base i Berlin, Kaia Eide Norena oppførte hans sanger i Frankrike. Også Kirsten Flagstad og Lauritz Melchior tolket disse perlene i nordisk naturlyrikk. Dermed fant de vei til berømte konsertsaler som Carnegie Hall og Wigmore Hall, og tallrike hjem over hele Europa og Amerika. Akkompagnatøren Sverre Jordan samarbeidet også med stjerner som Gina Oselio, Marion Anderson og Rita Streich.

Med grunnleggende år i *fin-de-siècle*, kom periodens smertefølelse og undergangsstemning til å gjøre seg gjeldende i Sverre Jordans valgte tekster. Senromantikkenes følelse av tap og savn, forlatthet og ensomhet fikk utløp i naturlig flytende strofer med uttrykksfullt klaverakkompagnement. De gjorde vellykket nedslag i borgerhjem der «alle» spilte klaver. Teknisk overkommelige sanger og klaverstykker fikk et betydelig marked i hele Europa.

Jordan var vel bevandret i tysk og nordisk litteratur, og det er i dikt fra disse språkområdene han finner inspirasjon til sine stykker, utgitt i hefter på to til sju

sanger hver. Slike korte, teknisk overkommelige opus vant innpass i forlagene fordi trykkekostnadene var rimelige og markedet stort. Sverre Jordan fant essensen i tekstene og med sin sprudlende melodiske åre gjenskapte han stemninger i senromantikkenes nordiske tonespråk med Edvard Grieg som markant impulsgeber. Vi finner påvirkning også av andre enn det berømte bysbarnet, som Sibelius, Rakhmaninov og Puccini. Likevel har Sverre Jordans toneverden sin selvstendige karakter og sin egen klangfarge. Som det het i en kritikk: «*I romansegenren har denne komponist skapt små tonedikt som later til å ha en tidløs lyrisk atmosfære. I en vellykket romanse forutsettes balanse mellom akkompagnement og melodistemme. Hos Jordan er akkompagnement noe mer enn en enkel harmonisering av melodiene, det lever sitt eget liv samtidig som det understreker og fremhever den lyriske grunnstemningen i tekst og melodi.*» Det renommerte musikkbladet *Signale* vurderte den unge komponisten som «*et utpreget lyrisk temperament*».

Vers som tiltalte den unge Sverre Jordan og utløste hans skapende evner, var signert av diktere som Werner von Heidenstam, Vilhelm Krag, Gabriel Scott, Herman Wildenvey, Arnulf Øverland, Helge Rode, Jónas Gudlaugsson, Cally Monrad, Ragnvald Vaage,

Magda Bergquist og Torvald Tu. Om *Sanger opus 21* skrev Hjalmar Borgström at de var «*fullbårne kunstskatter. De oppviser en poetisk dybde, en særpreget eiendommelighet, en friskhet i fargen som er likså slående som imponerende. Her står Sverre Jordans store begavelse i funklende blomsterflor*» (Aftenposten). Se hun kommer (*À la Rigaudon*) er «*en liten perle ved sin enkle melodiføring og morsomme instrumentasjon*», skrev kritikeren Harald Sæverud.

Rigaudon er en munter og livlig provencalsk dans, særlig populær ved det franske hoff på 1600-tallet.

Sverre Jordan tilbrakte sju grunnleggende kunstnerår i Berlin, og ville trolig tatt i mot den lærerstillingen han var tilbudt der hvis ikke verdenskrigen som brøt ut i 1914 hadde satt en stopper for slike planer. Han slo seg ned i Bergen, og ble boende. Snart ble Sverre Jordan en sentral skikkelse i byens musikkliv – virkelysten, kunnskapsrik, mangesidig, samarbeidsvillig. Han hadde store oppgaver som klaversolist med symfoniorkester (Beethoven, Grieg). Hans pedagogiske evner kom nye talenter til gode. Stadig var han i ilden som en sikker og forståelsesfull akkompagnatør. I Morgenavisen utøvet han en kritikergjering preget av nysgjerrig blick, orienteringsevne og

lettflytende penn. Skribentrollen ble for ham ledd i en langsiktig oppdragelse og bevisstgjøring av et konsertpublikum som ennå var lite disiplinert og ofte distraherede kunstnerne. Gjennom tysk og nordisk presse og et bredt personlig kontaktnett holdt han seg vel orientert i internasjonalt og norsk musikkliv, og formidlet informasjonen til norske lesere. Denne virksomheten fikk et betydelig omfang og bidro til profesjonalisering i musikkmiljøet.

Gjennom ti år ledet Sverre Jordan Harmoniens kor som han gjorde til et velklingende og smidig instrument ved oppførelser av korlitteraturens mesterverker – *Matteuspasjonen, Skapelsen, Messias. Elverskud* føyde seg til suksessene og måtte gjentas fire ganger. Jordan tok også hånd om Monrad Johansens *Voluspå*. Arbeidet med kor og korklang utløste flere komposisjoner for kor, særlig mannskor. Allerede i mellomkrigstiden, men langt mer i trengselsårene som fulgte, ble fedrelandshymnen *La Norge fylde vort hjerte* med sine følelsessterke nasjonale grunntrekk og dramatiske stigning, en fengende korsang. Den utgjør finalen i kantaten *Norge* for sopran, resitasjon, mannskor, blandet kor og orkester til Nordahl Griegs tekst, skrevet til Landsutstillingen i Bergen 1928. «*En frodig, lett gripbar musikk som, om enn ikke stilistisk nydannende, er av frisk virkning.*

Jordan har gått nøye inn på detaljene og stemningsvariasjonene i Nordahl Griegs kantate og i frem-tredende grad formådd å finne et adekvat musikalsk uttrykk for den prektige, men krevende teksten» (Trygve Fischer, Dagen)

Fra 1943 da Jordan overtok kapellmesterstillingen ved teatret i Bergen, ble musikkdramatikken det bærende element i hans virke. Det neste kvarte århundre ledet han årlige operaoppsetninger på DNS. Nær sagt hele garden av norske sangere ble hentet til Bergen for å levendegjøre de av operalitteraturens verker som lot seg presse inn på et minimalt scenerom. *La Boheme* gikk over tilje ikke mindre enn 70 ganger, *Madame Butterfly* 54, *Trubaduren* 32. Bergen var «Norges operaby» i en tid ellers fattig på operakunst her hjemme.

Når det meldte seg behov for ny musikk til talestykker, grep kapellmesteren gjerne til notepennen. Særlig suksess fikk han med musikken til Bjørnsøns *Halte-Hulda*, senere samlet han tre forspill til en orkestersonate. Disse melodiose og lyriske stemningene er ifølge Sparre Olsen «beslektet med det vakreste i Jordans romansekunst». Jordan skrev musikk til DNS-oppsetninger av Hjalmar Meidells *Purpur*, *Amfitrion* av Giraudoux, Holbergs *Jean de*

France, Falkberget/Isefjærs *An-Magrit*, og *Romeo og Julie*. *Ouverture til et romantisk lystspill* av Shakespeare er ikke skrevet til en bestemt oppsetning, men har et mer generelt tilsnitt – «en flott og festlig klingende *ouverture*» (Pauline Hall). *Holberg-silhouetter* gir tonedrakt til flere av Holbergs udødelige komediefigurer. Jeronimus, Magdelone og Pernille, men særlig Henrik med sin pussige framtoning, er artig karikert i Jordans orkestrering.

Blant orkesterverkene ble suiten *Norvegiana* særlig populær, oppført i hele Norden, i Tyskland og BBC. Til Knut Hamsun skrev Sverre Jordan og spurte om å få tonesette noen av hans linjer, og fikk til svar: «Gjør med diktene som *Di vil*». Så komponerte Sverre Jordan *Feberdigte* til Knut Hamsuns tekst, og verket ble oppført bl.a. på den nordiske musikkfesten i Helsingfors og flere ganger i Oslo og Bergen. Diktet handler om indre tilstander, stemninger av lengsel og fortvilelse, men kritikkerne var uenige om Hamsuns subtile tekst egnet seg for melodramatisk behandling. Med Nordahl Griegs tekstgrunnlag søkte han igjen til melodramaets problematiske form med *Kongen*, oppført av Oslo-filharmonien ved Haakon Vlls 70 års dag. Fra toneverkstedet kom i etterkrigsårene et flertall solokonsert – for klaver, fiolin, horn, cello. Blant sonatene fikk den første fiolinsonaten,

opus 16, oppmerksomhet ved flittig bruk av en rekke fiolinister. Sonatinen for fløyte og klaver opus 61 ble uroppført 1955.

I Sverre Jordans mangfoldige produksjon står likevel romansene og sangene i særstilling, de teller 200 i alt. Innenfor denne sjangeren var han i sin tid, sammen med Eyvind Alnæs, en ledende skikkelse her i landet. En allsidig virksomhet omfattet også betydelige kunstnerisk-administrative oppgaver. I Harmoniens og Festspillenes styrer og programråd gjennom en lang årrekke utviste han kreativitet og sunt skjønn. En spesiell oppgave var å føre oppsyn med Grieg-arven. Sverre Jordan var i en lang årrekke konsulent for Edvard Griegs Fond og han utarbeidet en verkkatalog av betydning for den videre katalogisering av Griegs verker.

Da Sverre Jordan døde i 10. januar 1972, nær 83 år gammel, hadde han fått rik anerkjennelse for sin innsats, bl.a. utnevnt til ridder av St. Olavs Orden og påskjønet med Musikselskabet Harmoniens gullmedalje, bare tildelt sju personer i løpet av Harmoniens 200-årige historie.

Til en av de store fødselsdagene innløp et telegram han satte spesiell pris på. Den originale festhilsen rommer fin karakteristikk av en kunstner som

tross forskjellig oppfatning opparbeidet respekt også hos en yngre musikergarde. Telegrammet er forfattet av Arne Nordheim, den gang formann i Norsk Komponistforening, og lød slik: «komponisten sverre jordan er en hel liten musikalsk institusjon til fots stopp på sine vandringer i de bergenske streder og almenninger bringer han med seg en duft av de beste viner og nesten glemte kulturmønstre stopp ved sin noble holdning – en diskret imøtekommenhet parett med vilje til forståelse av de mest umulige fenomener i dagens musikk – har han venner og beundrere i flere generasjonsskikt stopp en blåsende vårdag kan man runde et hjørne i bergen og der treffe sverre jordan som strever med å holde en av norges siste hatter fast på sitt hode stopp da kan husene plutselig fylles av de hjerteligste hilsningsformer kjent i vår kulturkrets stopp

veldig ung unnsnapp sverre jordan det hjemlige musikkmiljø stopp han slo seg ned i berlin, ble der ganske lenge stopp musikalske påvirkninger strømmer på fra senromantikken enorme arsenaler av vemod og lyrikk stopp påvirkninger kan nå avleses i flere formuleringer fra sverre jordans hånd stopp på en nordisk dialekt – hvor tonefall av grieg og sibelius tydelig kan høres – har sverre jordan gitt sin egenart til kjenne stopp innenfor hans over 200 romanser er

der øyeblikk av lyrisk varhet som betar og uten tvil vil kunne huskes lenge stopp og selv om det i sverre Jordans større verker – jeg tenker da særlig på hans trang til melodramatiske uttrykksformer – kan skimtes tydelige forbilder er stemningen i musikken lett å registrere som personlig signert stopp

for denne viderebefordring av en genuin kunstnerisk grepethet stiller vi oss i gratulantenes rekke når sverre Jordan i morgen fyller åtti år stopp.»

Romantiker var han i sinn og hjerte. Hans lyriske begavelse sprang ut av en sjelden melodiskapende evne, teksten fikk en dypere mening og akkompagnementet framsto følgeriktig og med vare nyanser. Melodi og harmoni var absolutt i hans skapende gjerning. Urokelig holdt han fast ved sin ungdoms idealer, det fikk han også føle virkningen av da nye tider meldte seg med et krassere tonespråk som virket fremmed og tildels skremmende på en tonekunstner forankret i en annen tid. «Hos kritikerne er vi blitt umoderne, vi romantikere, ser det ut til. Men vi har gudskjelov vårt trofaste publikum», uttalte Sverre Jordan i et intervju.

Musikken på denne platen viser vesentlige sider av Sverre Jordans rike produksjon innenfor kammermusikk, klaver og romanser. Fløytesonatinen er hans

eneste solostykke for dette instrumentet og inntar dermed en spesiell posisjon i verkrekken. Sonatinen har vært et fast innslag på Gro Sandviks solorepertoar gjennom hennes lange musikerkarriere.

Jordans produksjon av klaverstykker og sanger er langt mer omfattende enn kammermusikken. For pianisten Turid Bakke Braut og sopranen Hilde Haraldsen Sveen har det vært en lang prosess å hente ut de mest verdifulle tingene fra et omfattende materiale av vekslende gehalt. De verk kunstnerne etter en langvarig utvelgelsesprosess er blitt stående ved og har innstudert, hører ikke nødvendigvis til de mest brukte i Jordans samtid. Romansene kan i utgangspunktet synes tilforlatelige, men er iblant svært krevende i sin kompleksitet og dristige tonesprang. Den tradisjonstro komponisten som «følger reglene», overrasker stadig med vokale tekniske utfordringer ikke langt unna Puccinis operastil og høyderegister. Som Hilde Haraldsen Sveen uttrykker det: «Sverre Jordan kaster seg ut i det uten sikkerhetsnett». Når teksten innbyr til det, forsvinner forsiktheten og tonene står der og dirrer i en emosjonell situasjon av stor styrke. Det kommer ikke minst fram i de fire sangene til tekster av Magda Bergquist. Ord om tapt kjærlighet og forlatthet, om skjørheten i livet og desperasjonen, står i skarp kontrast til Vårvisas

yre glede. I Jordans samvittighetsfullt utarbeidede tonesettinger blottlegges spente nervefibre og avdekkes en sårhet av sjelden karakter.

Sårbarheten slår igjennom også i Torvald Tusangen *Isblomar* (1945), en klagesang fra et bunnfrossent hjerte formidlet i kalde klanger. I klar kontrast til «smertesangene» står en gruppe livsbejaende sanger, iblant ekstatiske uttrykksfulle slik som *Syng mine strengjer* – en apoteose av naturens oppvåkning og vårens frydefulle glede bryter ut.» (Dag Schjelderup-Ebbe).

Sonatine for fløyte og klaver opus 61 er komponert 1955. Sonatinen har et musikantisk tilsnitt, den er teknisk utfordrende, men ligger likevel godt til rette for soloinstrumentet og har frisk appell til publikum. Det tresatsige verket innledes av en *Allegro moderato* preget av lange, bårne linjer. En rolig midtsats har romansens inderlige karakter, slik tittelen *Romanza* antyder. Finalesatsen er en kvikk og livlig *Allegretto* der godt humør slår igjennom tonegangene. Kan det være et lite byportrett Sverre Jordan her gir oss, en skisse av den rådsnare bergenske kjuagutten med replikken i høyt beredskap der han tumler om blant fiskere og byfolk på Torget og Bryggen?

De utvalgte klaverstykkene skriver seg særlig fra

første del av Sverre Jordans skapende virke. De er pianistiske i sitt anlegg og åpenbart skrevet av en komponist med intimt kjennskap til klaverets virkemidler. Det hindrer likevel ikke følelsen av at Jordans pianostykker i blant tar utgangspunkt i romansens verden, men forløses i en ordløs, selvstendig klaversats. Uten opusnummer er hans *Drei Klavierstücke*, utgitt i Berlin allerede i komponistens studieår. *Elegie*, *Capriccio* og *Mazurka* er velskrevne ting av den type man gjerne kalte salongmusikk, men komponisten hadde nok høyere ambisjoner enn å lage underholdning. Fra unge år stammer også *Grotesque* og *Romance*, mens opus 29 – *Humoreske*, *Kveldstemning* og *En gla' trall* – er av en noe senere årgang. *Grotesque* er et humørfyllt stykke med pikant rytmikk og en viss orientalsk atmosfære. Fra tre *Moments Musicaux* hentes to stykker som er virkningsfulle og med frapperende anstrøk. *Une scène de Watteau* antyder inspirasjon fra Jean Antoine Watteau, grunnleggeren av det franske renessanseemaleri, kjent for sine grasiøst-elegante, mondene bildeoppslag. Hos Jordan gir det seg uttrykk i en velformulert klaverkomposisjon. I denne og i den noe komplekse *Aquarelle* møter man frisk og appellvekkende musikk.

REIDAR STORAAS

HILDE HARALDSEN SVEEN

avla sin konserteksamen ved Hochschule der Künste, Berlin 1994. Hun har siden den gang hatt sentrale roller ved en rekke europeiske operahus. Hun debuterte i 2001 i rollen som Gilda ved Den Norske Opera og har siden den gang hatt flere hovedroller der. Hennes allsidighet har gjort henne til en ettertraktet sanger i så vel oratorie-, konsert- og romansesammenheng, og hun har flere CD-utgivelser bak seg med norsk musikk, og arbeider som førsteamanuensis i sang ved Griegakademiet – Institutt for musikk.

GRO SANDVIK

var solofløyttist i Bergen Filharmoniske Orkester i perioden 1967-2005. Fra 1964 hadde hun samme stilling i Stavanger Symfoniorkester og Stavangerensemblet. Hun er medlem av Bergen Blåsekvintett, og har en omfattende internasjonal karriere som solist og kammermusiker. Dette inkluderer blant annet førstegangsfremføringer av tallrike verk skrevet spesielt for henne. Hennes grunnleggende filosofi er influert av studiene med Marcel Moyse og Bud Beyer. Hun har vært gjesteprofessor ved The University of Iowa og er professor ved Griegakademiet i Bergen. Hun har flere CD-utgivelser med Bergen Blåsekvintett, med pianisten Einar Røttingen og med gitaristen Stein-Erik Olsen.

TURID BAKKE BRAUT

har sin klaverdebut med Rikskonsertstøtte i Universitetets Aula fra 1976. Hun avla eksamen ved Royal College i London i 1979 og diplomeksamen ved Norges Musikkhøgskole i 1981. Hun har vært akkompagnatør ved Norges Musikkhøgskole, universitetslektor ved Trøndelag Musikkonservatorium NTNU 1990-2002 og fra 2003 er hun førsteamanuensis ved Griegakademiet. Hun har vært solist med våre største profesjonelle orkestre, deltatt ved Festspillene i Bergen og har vært engasjert til flere utenlandsturneer. Videre har hun vært med på flere CD-innspillinger med norsk musikk og har mottatt en rekke stipendier.

SVERRE JORDAN

HILDE HARALDSEN SVEEN graduated from the Berlin University of the Arts (Hochschule der Künste) in 1994. Since then, she has held principal roles in a number of European opera houses. She debuted in 2001 as Gilda at The Norwegian Opera and has since then had several leading roles there. Her versatility has made her a popular singer for oratorios, concerts and romances. She has recorded several CD-albums with Norwegian music and currently teaches voice at the Grieg Academy, University of Bergen.

GRO SANDVIK was employed as solo flautist for the Bergen Philharmonic Orchestra from 1967 until 2005. Since 1964 she played solo flute for the Stavanger Symphony Orchestra and the Stavanger Ensemble. She is a member of the Bergen Wind Quintet and has an active international career as a soloist and chamber musician. This includes, among other things, premier performances of works composed especially for her. Her basic philosophy is influenced by studies with Marcel Moyse and Bud Beyer. She has been visiting professor at the University of Iowa and is a professor at the Grieg Academy, University of Bergen. She has several CD-albums with the Bergen Wind Ensemble, with pianist Einar Røttingen and with guitarist Stein-Erik Olsen.

TURID BAKKE BRAUT made her piano debut in 1976 in the Aula concert hall at Oslo University, with financial support from Rikskonsertene. She graduated from the Royal College in London in 1979 and from the Norwegian Academy of Music, Oslo, in 1981. She has been accompanist at the Norwegian Academy of Music, Oslo, lecturer at the Music Conservatory in Trondheim 1990-2002, and since 2003 taught at the Grieg Academy, University of Bergen. She has also performed as soloist with Norway's largest professional orchestras, participated in the Bergen International Festival and has been involved in many international concert tours. In addition, she has participated in several CD-recordings and has received a number of scholarships.

He was part of Bergen's cityscape: a short, slight scurrying figure with a flat hat and rapid spats. His was caricatured by many a cartoonist, especially Audun Hetland, who adopted Sverre Jordan into his gallery of Bergen's cultural personalities. His hair-do told of order and diligence. Blond strands gathered into coquettish curls over his ears, elegantly combed into two rolls at back of his neck.

Sverre Jordan was born on May 25th, 1889 and grew up in a traditional Bergen merchant's home. It was expected that young Sverre would continue the family tradition. He studied at the Bergen business school and polished the seat of his trousers at the *Western Norwegian Petroleum Company* engaged in selling oil products. However, the pull of Madam Music soon won over that of Master Mercury. Even his strict father understood Sverre's unhappiness at the office and allowed him to follow his desires and his talents. On the whole, it may be that Sverre benefited from his mercantile training. He was always punctual and his appointment calendar was always in order.

He composed his first work at the age of 17, a little song entitled *Nat [Night]*. This song shows the youth's musical talent, and was later published by Wilhelm Hansen, in *Opus 2*. The following year,

Sverre left his home in Bergen for Berlin and had with him letters of glowing recommendation from Martin Knutsen. Knutsen, the gifted Norwegian pianist of his time, opened doors for Jordan to some of the best teachers in Berlin. Here, in Europe's cultural capital, the arts were flourishing. And impressionable young Jordan took in everything, from the traditional to the avant-garde. He saw and heard the legendary composers of the time, such as Sarasate, Ysaÿe, Bruch and Shalyapin. He experienced Bayreuth and its music festivals while Cosima Wagner was still alive. His talent went not unnoticed. And his charming personality and pleasant disposition enabled him to make friends and acquire good connections.

German music publishers, with their extensive distribution network, developed an interest in his piano pieces and songs. These were well adapted for the human voice and a pleasure to sing, and they were discovered by many Nordic and German performers. While Sverre was still a student in Berlin his works found their way into the repertoires of some 25 vocal performers, several of these among the European elite. This had a good effect. Enthusiastic audiences demanded da capo. After only a few years, Jordan's name appeared in programs for concerts in

Copenhagen, Helsinki, Berlin, Dresden, Hamburg, Weimar, Stuttgart, Utrecht, The Hague, Rotterdam, Rome, Florence, Zagreb and Washington.

Prominent vocalists such as Borghild Langaard and Cally Monrad, Bjørn Talén and Ellen Gulbranson collaborated with Jordan in Berlin. Kaia Eide Norena performed his songs in France. Kirsten Flagstad and Lauritz Melchior also interpreted these Norwegian lyrical gems. They found their way to famous concert halls such as Carnegie Hall and Wigmore Hall, as well as numerous homes all over Europe and America. Sverre Jordan also accompanied famous soloists such as Gina Oselio, Marion Anderson and Rita Streich.

Moods of pain and depression of the late Romantic period at the *fin-de-siècle* are apparent in the texts Sverre Jordan chose. Feelings of loss, desolation and emptiness found expression in naturally, flowing strophes with expressive piano accompaniment. They landed well in upper middle-class homes where “everyone” played piano. Technically feasible songs and pieces found a good market in all of Europe.

Jordan was familiar with German and Nordic literature, and it is in poems from these language groups he finds inspiration for his pieces, published in notebooks with two to seven songs each. Short, playable pieces were attractive to publishers because printing costs were reasonable and the market was large. Sverre Jordan found the essence in the texts and with his effervescent melodic vein he recreated atmospheres of the late romantic Nordic tonal language with Grieg as a pronounced source of inspiration. In the works of the young man from Bergen we also find inspiration from others such as Sibelius, Rakhmaninov and Puccini. Yet, Sverre Jordan’s tonal world has an independent character and his own sound. As one critic put it: *“In the romance-genre, this composer has created little tone-poems that seem to have a timeless lyrical mood. In a successful romance a balance is required between the accompaniment and the melodic theme. For Jordan, the accompaniment is more than simply harmonizing of the melodies, it lives a life of its own, simultaneously underlining and enhancing the fundamental lyrical mood of the text and melody.”* The renowned music magazine *Signale* described Jordan as a young composer with *“a distinctively lyrical temperament”*.

Verses that attracted young Sverre Jordan and

inspired his creative energy were written by poets such as Werner von Heidenstam, Vilhelm Krag, Gabriel Scott, Herman Wildenvey, Arnulf Øverland, Jónas Gudlaugsson, Helge Rode, Magda Bergquist, Cally Monrad, Ragnvald Vaage and Torvald Tu. Hjalmar Bergquist, in the *Aftenposten* newspaper, proclaimed *Sanger [Songs]*, *Opus 21*, to be “fully developed art treasures. They demonstrate poetic depth, special uniqueness, freshness of color that is as striking as it is impressive”. *Se hun kommer (À la Rigaudon)* [Look, She’s Coming] was described by critic Harald Sæverud as “a little pearl with its simple melody and amusing instrumentation”. *Rigaudon* is a lively dance that was popular, especially in the French court, in the 1600’s.

Sverre Jordan’s seven years in Berlin provided a solid start for his music career. It is likely that he would have taken on a teaching position there if World War I had not broken out in 1914. He returned to Bergen where he quickly became a central person in the city’s music activities – eager, knowledgeable, versatile, cooperative. He performed as a piano soloist with the symphony orchestra (Beethoven, Grieg). His capacity for teaching benefited new talents. He was available as a confidant and intuitive accompa-

nist. He served as a constructive critic with an inquisitive approach and a fluid pen for the *Morgenavisen* newspaper. The role of writer became a long-range educational and consciousness-raising project for him in an environment where audiences were still little disciplined and could often distract performers. He was in touch with international and Norwegian music life via German and Nordic newspapers and a broad network of acquaintances, and passed on the latest news and views to Norwegian readers. This activity, which became quite extensive, contributed to professionalizing within the Norwegian music scene.

Sverre Jordan led the *Bergen Philharmonic Orchestra*’s choir for 10 years, during which time he developed the ensemble into a harmonious and flexible instrument through performance of masterworks for choir – *The St. Matthew Passion*, *The Creation*, *The Messias*. The work *Elverskud* was also among their successes and had to be repeated four times. Jordan also took on Monrad Johansen’s *Voluspå*. His choral involvement inspired several compositions, particularly for male choir. In the 1920’s and 1930’s, and even more so in the tough war years that followed, his national patriotic hymn *La Norge fylde vort hjerte* [Let Norway Fill Our Heart], with its emotional

national character and dramatic ascent, became a popular choral work. It appears as the finale in the cantata called *Norge*, for soprano, recitation, male choir, mixed choir and orchestra with Nordahl Grieg’s lyrics, written for the national exposition in Bergen in 1928. Trygve Fischer made the following comment in Bergen’s *Dagen* newspaper: “Colorful, catchy music that, while not stylistically innovative, has a fresh effect. Jordan has gone intimately into the details and varied moods of Nordahl Grieg’s cantata and to a striking degree managed to find adequate musical expression for the elegant, but demanding lyrics.”

From 1943, when Jordan became leader for the *Bergen Theater Orchestra*, it was dramatic music that became a bearing element in his work. During the following 25 years he conducted annual opera performances at the *Bergen National Theatre*. Most of Norway’s professional vocalists came to Bergen to take part in operatic works that were feasible for the little theater’s stage. *La Boheme* was set up over 70 times, *Madame Butterfly* 54 times and *Il Trovatore* 32 times. Bergen was “Norway’s opera-city” at a time when opera was a rarity here.

When a need appeared for new music for plays, the theatre’s musical director seized on the opportu-

nity to compose. One notable success was the music for Bjørnson’s *Halte-Hulda* [Hobbling-Hulda], whose three preludes were later combined into a suite for orchestra. These melodious and lyrical moods are, according to Sparre Olsen, “kindred to the most beautiful of Jordan’s romance art”. Jordan composed music for the *Bergen National Theatre*’s performances of Hjalmar Meidell’s *Purpur, Amfitrion* by Giraudoux, Holberg’s *Jean de France*, Falkberget’s/Isefjær’s *An-Magrit* and *Romeo and Juliet*. His *Ouverture til et romantisk lystspill* [Overture to As You Like It], inspired by Shakespeare but not composed for any specific performance of the play, has a more general character – “an elegant and delightful musical overture” (Pauline Hall). The piece called *Holberg-silhouetter* [Holberg Silhouettes] provides tonal attire for several of Holberg’s immortal comedy characters. Jeronimus, Magdelone and Pernille, but especially Henrik, are amusingly portrayed in Jordan’s orchestration.

One of Jordan’s works for orchestra; a suite called *Norvegiana*, became quite popular and was performed in Scandinavia, Germany and on the BBC. When Sverre Jordan wrote to Knut Hamsun and asked for permission to compose music for some of his writings, he received the answer: “Do as you like

with the poems". Thus, the composition *Feberdigte [Fever Poems]* came to be, based on Hamsun's text. The work was performed, among other places, at the *Nordic Music Festival* in Helsinki and on several occasions in Oslo and Bergen. The poem is concerned with feelings of loneliness and doubt, but critics disagree as to whether Hamsun's subtle text was suited for melodramatic treatment. Jordan also composed music for Nordahl Grieg's texts for a melodrama called *Kongen [The King]*, performed by the *Oslo Philharmonic Orchestra* on King Haakon VII's 70th birthday. In the years following World War II, Jordan produced a number of concertos for piano, violin, horn, and cello. Among his several sonatas, the first one for violin, *Opus 16*, received attention through frequent performance by a number of violinists. *The Sonatine for flute and piano, Opus 61*, had its premiere performance in 1955.

Of Sverre Jordan's many works, it is his 200 songs and romances that stand out. Along with Eyvind Alnæs, Jordan was a leading composer of these genres in Norway. Jordan's comprehensive work also involved many administrative responsibilities. As a member of the board of directors for the *Bergen Philharmonic Orchestra* and the *Bergen International*

Festival thru many years he showed creativity and healthy discretion. One special area of responsibility was looking after the legacy of Edvard Grieg. Jordan served for many years as a consultant for *Edvard Grieg's Fund* and his catalogue of Grieg's compositions was of great importance for later work in this area.

When Sverre Jordan passed away on January 10, 1972, at the age of 83, he had received a wealth of recognition for his contributions. He had been bestowed the Royal Norwegian Order of St. Olav and the Bergen Philharmonic Orchestra's *Musiksekskabet Harmonien's* gold medal, which has only been awarded seven times in the orchestra's 200-year history.

Sverre Jordan was a romanticist in heart and mind. He had a rare talent for creating melodies and through these gave the lyrics profound meaning. The accompaniment follows, with sensitive nuances. Melody and harmony were absolutes in his creative work. He stood solidly by the ideals of his youth, and felt the effects of this as times changed. Tonal language became rougher, and was foreign and somewhat frightening to a musician anchored in an earlier time period. Jordan once said in an interview: "*Critics seem to think that we romantics are old fashioned.*

But thank God we have our faithful audience".

The music on this album presents essential aspects of Sverre Jordan's copious production in the area of chamber music, piano and romances. The *Sonatina for flute and piano* is his only solo work for this instrument and thus has a special status here. It has been part of flutist Gro Sandvik's repertoire throughout her long performing career.

Jordan's musical output for piano and voice has been much more extensive than his chamber music production. For pianist Turid Bakke Braut and soprano Hilde Haraldsen Sveen choosing between pieces in such a large and diverse collection has been a demanding task. The works they have selected for presentation are not necessarily the ones most frequently performed. The romances may seem innocent but are quite demanding in their complexity and daring tonal leaps. The traditional composer who "follows the rules" constantly surprises with technical challenges somewhat reminiscent of Puccini's opera style and high register. As Hilde Haraldsen Sveen puts it: "*Sverre Jordan throws you into the ring without a safety net.*" When the lyrics invite, care is thrown to the wind and the tones remain there quivering in a powerful emotional moment. This is the case, for example, in the songs to texts by Magda

Bergquist. Words about lost love and loneliness, about the fragility of life and desperation, stand in sharp contrast to the intoxicating joy expressed in *Vårvisa [Spring Song]*. Jordan's conscientious arrangements lay taut nerve fibers exposed, expressing a rare tenderness and vulnerability.

This vulnerability permeates the Torvald Tu song, *Isblomar [Frost Flowers]* (1945), a lament from a frozen heart, conveyed in cold sounds. In clear contrast to these painful songs is a group of positive, life-loving songs, some of them ecstatically expressive such as *Syng mine strengjer [Sing, my strings]* – described by Dag Schjelderup-Ebbe as "*an apotheosis of Nature's awakening and the joyful bursting of spring*".

Sonatine for Flute and Piano, Opus 61, was composed in 1955. The sonatine is technically challenging but well suited for solo flute and has audience appeal. In its three movements, Jordan presents us with Allegro Moderato, Romanza and finally a lively Allegretto. Could the piece be a mini portrait of a conversation between a fish monger and a customer at the Bergen wharf?

The piano selections here are from Jordan's early works. They are clearly composed by a man who had intimate knowledge of the piano's possibilities.

Although one might have the impression that Jordan's piano compositions in some cases emerge from the world of vocal romance, they are nevertheless brought to life through independent, nonverbal instrumental piano textures.

His *Drei Klavierstücke [Three Pieces for Piano]*, published in Berlin while he was still a student, have no opus number. *Elegie*, *Capriccio* and *Mazurka* are pieces of the type generally associated with salon music, in spite of the fact that the composer had higher ambitions than entertainment. From his youth, we have *Grotesque* and *Romance*, while *Opus 29 – Humoreske [Humoresque]*, *Kveldstemning [Evening Mood]* and *En gla' trall [A Happy Ditty]* are from

somewhat later. *Grotesque* is a humorous piece with a piquant rhythm and a bit of oriental atmosphere. From Jordan's *Moments Musicaux [Musical Moments]*, two effectual pieces with a distinct touch have been selected. *Une scène de Watteau [A Scene from Watteau]* shows signs of inspiration from Jean Antoine Watteau, the founder of French Renaissance painting, known for his gracious-elegant worldly depictions. Jordan expresses these in a well-composed piece for piano. Here, and in the more complex *Aquarelle*, one finds a fresh and appealing musical experience.

REIDAR STORAAS
(Translation: Mary Barthelemy)

SYNG MINE STRENGJER

(TORVALD TU)

No er det morgon, no er det dag!
Vaarerka slaar sine fyrste slag!
Knupparna sprett unge skog,
strengjene bivresyng i min hug!
Syng mine strengjer med vonfull ljod!
Syng mine strengjer med fart og glod!
Syng mine strengjer um himmel og jord!
Syng saa det stig til eit sjogande kor!
No er det vaarsol i lid og lund!
No vaknar livet or vinterblund!
No vert det sumar som daganne skrid!
Loys tonen strengjer! Slepp songen fri!

ISBLOMAR

(TORVALD TU)

Isblomar kalde og graa
paa ruta krotar seg te'.
Frosten der utanfraa
legg sine knokar blaa
klumpne paa karmen ned.
Dagen kjem død og bleik,
taaredøkk inn på mo.
Eg sit og kjenner meg veik,
hugsar kvar von som sveik,
hugsar kvar von, hugsar kvar von,
hugsar kvar von som sveik.
Kan berre minnast, berre minnast,
kan berre minnast no, berre minnast no.

VÅRVISA

(MAGDA BERGQUIST)

Liten, Liten, solen skinner glad,
skinner på dit blonda hår,
på din kronas gröna myrtenblad.
Det är vår, det är vår.
Liten, Liten, jag är också glad,
glad trots mit ögas tår.
Lifvet svinner hastigt.
Och min bår, min bår vinkar snar.

NU ÄR STUNDEN RIKAST

(MAGDA BERGQUIST)

Hastigt slockna soldags glitrande sekunder.
Vårblek skymning täcker bergens blåa kedja.
Majkvälls svala stillhet, dröm, mystik och under
skänka ordlös lycka.
Dina blickar bedja.
Stör ej drömmens fullhet.
Låt ej Ord få fläcka det som flammer högt och heligt
i vår själ.
Nu är stunden rikast, rikast,
låt oss räcka våra händer till ett stumt farväl,
till ett stumt farväl.

TÅRAR

(MAGDA BERGQUIST)

Jag ville givet dig pärlor. Jag gav dig tårar.
Jag ville givet dig rosor. Du fik blot torne som sårar.
Jag ville skänkt dig en himmel och alle helgons fröjd.
Nu bär du min kärleks börda mot jorden böjd.

BARNET SOVER

(MAGDA BERGQUIST)

Därute natt och kval och strid.
Härinne ro och helig flid.
Därute köld, här vår och blom.
Tyst går jag i min helgedom til altarrunden.
Snövit bädd som gömmer ett ljuvt och rosigt barn,
som ler, ler och drömmar.
Jag faller ned i bön på knä
ej för en korsfäst Gud på trä,
men för den livets starke Gud, vars allmakts lov,
vars viljas bud jag hör i våg, i våg som slår, i vind,
som brusar i barnets andedräkt,
som sagta, sagta susar.

«HØRER DU!»

(CALLY MONRAD)

Hører du, mitt hjerte synger!
Elskede du, kjære du!
Evigheden er et nu,
naar din arm du om mig slynger.
Naar du synker mod mit Hjerte,
som er bare, bare dig.
Elskede da føler jeg
Kjærlighedens vilde Smerte
i et Angstens Raab beta' mig,
da føler jeg Kjærlighedens vilde Smerte
i et Angstens Raab beta' mig:
”Ikke, tag den bort, den Arm
som mig favner tryk og varm.
Du! gaa aldrig, aldrig fra mig.
Du! Du! Du! gaa aldrig, aldrig fra mig.»

OG SE HUN

(HELGE RODE)

Og se hun kom i mod ham paa lette Englefjed,
den snevre Gyde blomstred som en Urtegaard derved.
Hun lignede en Lilje, saa silkeskær og hvid,
og rødmede som Liljen i Sol ved Aftentid.
Hun lignede en Lilje, saa silkeskær og hvid,
og rødmede som Liljen i Sol ved Aftentid
Og gav ham stille Haanden; et Nu af salig Fred,
Hans Hjærte, ja det blomstred som en Rosengaard
derved,
som en Rosengaard, ja som en Rosengaard derved.

BÆKKEN

(VIGGO STUCKENBERG)

Bækken sprang Dagen lang henover Stenene,
sprutede, krodde sig, smuttede, snodde sig bort
under Grenene.
Og kom der et Sted, hvor det stoppede lidt,
saa nejed den smukt kun og hoppede lidt,
hviskede, smilede, smisked og kilede fort
Bækken kom aldrig tilkort.

SØVNEN

(ARNULF ØVERLAND)

Et seil glir bort i kveldens blaa
og sagte falder søvnen paa,
og under nattens stjernebro
gaar mennesker og dyr til ro, til ro.
Og søvnen falder sort og sær
paa mennesker og dyr og trær.
Men først bak stjernerne et sted
er søvnen søvn, er freden fred.
Et seil glir bort i kveldens blaa,
og sagte falder søvnen paa,
og sagte falder søvnen paa.

DRONNING BERTILLAS VUGGEVISE

(HJALMAR MEIDELL)

(av eventyrspillet Dronningen av Cypren)

Luk dit øie, lille ven. Dagen flyttet nys igjen;
natten aabnet har sit øie.
Vi i bøn vil hodet bøie.
Gjem dig kun ved moders barm.
Du er tryg bak moders arm.
Tæt ved mit dit hjærte banker,
slaar paa flugt de tunge tanker.

Verden er saa rik og stor.
Størst av alt er barn og mor,
dette jordens skjønne under,
hvori livets kilder bunder.
Sov min dyre øiesten.
Hjulet gaar på livets tén.
Skjæbnens dunkle traade spindes,
sorg og glæde sammenbindes.
Luk dit øie, lille ven.
Luk dit øie.

Recorded at **Sofienberg Church, Norway**
November 2006 and April 2008 by **Lindberg Lyd AS**

Recording Producer **Wolfgang Plagge**
Recording engineer **Hans Peter L'Orange**

Editing **Jørn Simenstad**
Mix and mastering **Hans Peter L'Orange**
SACD authoring **Lindberg Lyd AS**
Piano technician **Thron Irby STEINWAY & SONS**

Artworks and graphics **Eva Karlsson**

Front photo **Steve Halsetrønning**
Artist photo **Lars J & Truls Løtvedt**
Drawing Sverre Jordan **Audun Hetland**

Executive producer **Jørn Simenstad**

Financially supported by
Universitetet i Bergen, Troidhaugen Grieg Forsk,
Norsk kulturråd / Norsk Kulturfond, Fond For Utøvende Kunstnere

2L is the exclusive and registered trade mark
of Lindberg Lyd AS 20©10 [NOMPP1005010-024] **2L-065-SACD**
Worldwide distributed by Musikkoperatørene and www.2L.no

This recording was made with DPA microphones, Millennia Media amplifiers
and SPHYNX2 converters to a PYRAMIX workstation, in 24 bit 88.2 kHz resolution

 www.2L.no